ĢENERĀLADVOKĀTA DAMASO RUISA-HARABO KOLOMERA [*DAMASO RUIZ-JARABO COLOMER*] SECINĀJUMI,

sniegti 2008. gada 3. jūnijā [1]

I — Ievads

1. Valsts tiesām joprojām rodas jautājumi par Padomes Direktīvas 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo [tiesību] aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā [2] interpretāciju.

2. Savu viedokli par šo tiesību normu man ir bijusi iespēja izteikt savos secinājumos lietā *Everson* un *Barrass* [3], tomēr apstākļos, kad maksātnespējas stāvoklī esošs uzņēmums veic darbību vairākās dalībvalstīs, no jauna nākas izvērtēt Direktīvas 80/987 piemērošanas jomu, kritērijus, kas pamato piekritības noteikšanu kādai valsts iestādei, kā arī kādu tās tiesību normu tiešo iedarbību. Uzdotajiem jautājumiem, lai arī tie nav gluži jauni, saistībā ar direktīvas 2002. gada grozījumiem [4] ir vajadzīga šīs Tiesas atbilde.

II — Pamata prāvas fakti

3. Anderss Holmkvists [*Anders Holmqvist*], būdams sabiedrības *Jörgen Nilsson Åkeri och Spedition AB* šoferis, nodarbojās ar preču pieņemšanu Itālijā to vēlākai nogādei Zviedrijā, kur parasti darbojās uzņēmums. Gan Zviedrijā, gan Itālijā Holmkvista pienākumos ietilpa arī iekraušanas un izkraušanas uzraudzība. Saistībā ar saviem darba pienākumiem Holmkvists ar autotransportu šķērsoja Austrijas un Vācijas teritoriju.

4. Vienīgā sabiedrības komercdarbības veikšanas vieta atradās Zviedrijas pilsētā Čērnarpā [*Tjörnarp*], un tai nebija nedz filiāļu, nedz cita veida tirdzniecības pārstāvniecības ārpus minētās valsts.

1 — Oriģinālvaloda — spāņu.

2 — Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīva 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā (OV L 283, 23. lpp.).

3 — Minētajā lietā C-198/98 *Everson* un *Barrass* (*Recueil*, I-8903. lpp.), kuru Tiesa izsprieda 1999. gada 16. decembrī, secinājumus sniedzu 1999. gada 9. septembrī.

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 23. septembra Direktīva 2002/74/EK, ar ko groza Padomes Direktīvu 80/987/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā (OV L 270, 10. lpp.).

5. 2006. gada 10. aprīlī *Lunds tingsrätt* (Lundas Apgabaltiesa) uzņēmumu pasludināja par maksātnespējīgu. Ar 2006. gada 27. jūnija lēmumu maksātnespējas administrators piešķīra Holmkvistam garantiju par darba samaksu, kas viņam pienācās saskaņā ar 1992. gada *Lönegarantilagen* (Darba samaksas garantiju likums), kas ir tiesību akts, ar kuru valsts tiesību sistēmā transponēta Direktīva 80/987.

6. Nepiekrītot maksātnespējas administratora lēmumam, *Tillsynsmyndigheten i concursen* [*konkurser*] (maksātnespējas procedūru uzraudzības iestāde; turpmāk tekstā — "garantiju iestāde") vērsās tiesā, apgalvojot, ka Holmkvistam nebija tiesību saņemt Zviedrijas darba samaksas garantiju, jo savus darba pienākumus viņš veicis citās dalībvalstīs, nevis Zviedrijā, un tāpēc viņam savi prasījumi esot jāizvirza attiecīgajās citās dalībvalstīs.

III — Atbilstošās tiesību normas

7. Direktīvā 80/987 ir paredzēts darbinieku aizsardzības minimums gadījumā, kad to darba devējs kļuvis maksātnespējīgs, [un] šim nolūkam "tā uzliek dalībvalstīm par pienākumu izveidot iestādi, kas garantē attiecīgo darbinieku prasījumu attiecībā uz darba samaksu apmierināšanu" [5]. Tālab tajā minēta maksātnespējīga darba devēja autonoma definīcija [6] un vairāki konkrēti pasākumi [7].

8. Deviņdesmitajos gados Tiesa pasludināja divus prejudiciālos nolēmumus, lai atrisinātu problēmas, kas konstatētas maksātnespējas procedūrās ar starptautisku kontekstu. Lietā *Mosbæk* [8] un lietā *Everson* un *Barrass* [9] tika norādīti vairāki kritēriji, pēc kuriem nosakāma garantijas iestāde, kam jāapmierina prasījumi gadījumos, kad maksātnespējīgs darba devējs savu darbību veicis vairāk nekā vienā dalībvalstī.

9. 2001. gadā Komisija aizsāka grozījumu izdarīšanu Direktīvā 80/987 [10], lai ieviestu lietā *Mosbæk* un lietā *Everson* un *Barrass* iedibinātās judikatūras attīstību [11], atzīstot, ka

5 — Izmantoju formulējumu, kas rodams Direktīvā 2002/74, kuras otrajā apsvērumā precizēts, ka tas ir *pozitīvs pienākums*.

6 — Direktīvas 2. pants.

7 — Direktīvas 3. un 4. pants.

8 — 1997. gada 17. septembra spriedums lietā C-117/96 *Mosbæk* (*Recueil*, 5017. lpp.).

9 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Everson* un *Barrass*.

10 — 2001. gada 15. janvāra Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Padomes Direktīvu 80/987/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā, COM(2000) 832.

11 — Komisija savu priekšlikumu pamato ar vajadzību "nodrošināt tiesisko drošību un nostiprināt darbinieku tiesības saskaņā ar Tiesas norādījumiem". Turpinājumā tā atsaucas uz spriedumiem lietā *Everson* un *Barrass* un lietā *Mosbæk* (iepriekšējā zemsvītras piezīmē minētais priekšlikums direktīvai, 9. lpp.).

"tas, ka trūkst skaidri formulētas tiesību normas [..], kas noteiktu par prasījumu attiecībā uz darba samaksu apmierināšanu atbildīgo iestādi tāda uzņēmuma maksātnespējas gadījumā, kam ir darbības centri vairākās dalībvalstīs, ir uzskatīts par tiesiskās nedrošības avotu" [12]. Šīs ierosmes iznākumā radās Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 23. septembra Direktīva 2002/74/EK, ar kuru Direktīva 80/987 tika papildināta ar jaunu 8.a pantu, kura 1. punktu Tiesai nākas interpretēt šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

3. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka 1. punktā minētajā gadījumā, nosakot darba devēja maksātnespēju šīs direktīvas nozīmē, ņem vērā lēmumus, kas pieņemti saistībā ar 2. panta 1. punktā minēto maksātnespējas procesu, kas ticis pieprasīts citā dalībvalstī."

10. Zviedrija Direktīvu 2002/74 savā tiesību sistēmā transponēja ar *Lönegarantilagen*, nosakot, ka valsts atbild par darba ņēmēja prasījumu apmierināšanu gadījumā, kad viņa darba devējs "atrodas maksātnespējas procesā Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīvas 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo [tiesību] aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā [..] 2. panta 1. punkta nozīmē" (1. panta 3. punkts).

"*8. a pants*

1. Ja uzņēmums, kas darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā, ir maksātnespējīgs 2. panta 1. punkta nozīmē, tad par darbinieku neapmaksāto [neapmierināto] prasījumu apmierināšanu ir atbildīga tās dalībvalsts iestāde, kuras teritorijā viņi strādā vai parasti strādā [parasti veic vai ir veikuši savu darbu].

11. Zviedrijas Darba algas samaksas garantiju likuma 2.a pantā īpaši ieviests Direktīvas 2002/74 8.a panta risinājums pārrobežu gadījumos, kura redakcija ir šāda:

2. Darbinieka tiesību apjomu nosaka tā tiesību aktu sistēma, kam pakļauta kompetentā garantiju iestāde.

"1. panta 3. punktā minētajā gadījumā samaksa saskaņā ar šo garantiju tiek piešķirta tikai tad, ja darbinieks savu darbu veic vai ir veicis pie darba devēja galvenokārt Zviedrijā.

12 — Iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētais priekšlikums direktīvai, 8. lpp.

Ja darba devējs tiek pasludināts par maksātnespējīgu Zviedrijā un darbinieks savu darbu pie šī darba devēja veic vai ir veicis galvenokārt citā ES vai EEZ valstī, saskaņā ar šo garantiju maksājums netiek piešķirts."

IV — Prejudiciālā tiesvedība

12. Ar 2007. gada 28. jūnija lēmumu garantiju iestādes pret Andersu Holmkvistu aizsāktās tiesvedības gaitā *Lunds tingsrätt* šai Tiesai uzdeva šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīvas 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo [tiesību] aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar [Eiropas] Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/74/EK, 8.a pants ir interpretējams tādējādi, ka, lai varētu uzskatīt, ka uzņēmums veic darbību kādā dalībvalstī, šim uzņēmumam tās teritorijā jābūt filiālei vai pastāvīgam uzņēmumam?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, kādi nosacījumi uzņēmumam ir jāizpilda, lai varētu uzskatīt, ka tas veic darbību vairākās dalībvalstīs?

3) Ja tiek uzskatīts, ka uzņēmums darbojas vairākās dalībvalstīs un ka darbinieks šīs sabiedrības interesēs veic darbu vairākās dalībvalstīs, pēc kādiem kritērijiem nosaka, kur šis darbs parasti tiek veikts?

4) Vai Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīvas 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo [tiesību] aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar [Eiropas] Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/74/EK, 8.a pantam ir tieša iedarbība?"

13. Tiesas Statūtu 20. pantā noteiktajā termiņā apsvērumus sniedza prasītāja un

atbildētājs pamata prāvā, Apvienotās Karalistes, Itālijas, Nīderlandes, Grieķijas un Zviedrijas valdības, kā arī Komisija.

14. 2008. gada 16. aprīlī noturētajā tiesas sēdē savu prasījumu mutiskai izklāstīšanai piedalījās Holmkvista pārstāvis, kā arī Itālijas un Grieķijas valdību un Eiropas Komisijas pārstāvji.

V — Pirmais un otrais prejudiciālais jautājums

15. Ar pirmo jautājumu valsts tiesa pauž šaubas par Direktīvas 80/987 8.a panta piemērošanas jomu. Šī Kopienu tiesību norma ietver noteikumu par piekritību, saskaņā ar kuru ir jānosaka valsts, kura uzņemas atbildību par darba samaksas garantiju, ja vien ir bijusi "darbība vismaz divu dalībvalstu teritorijā".

16. Īsumā sakot, *Lunds tingsrätt* vēlas noskaidrot, kad ir vērojama starptautiska darbība iepriekš minētā 8.a panta izpratnē, ar nākamo jautājumu lūdzot sniegt skaidrojošas vadlīnijas šajā jautājumā.

17. Abi prejudiciālie jautājumi ir cieši saistīti, jo otrais ir nepieciešams, lai atbildētu uz pirmo, un tādēļ šķiet lietderīgi tos izvērtēt kopā.

18. Šajā prejudiciālajā tiesvedībā apsvērumus sniegušās valdības, Komisija un atbildētājs valsts tiesvedībā ir vienisprātis jautājumā par to, ka Andersa Holmkvista darba devējs *nav* darbojies vismaz divās dalībvalstīs.

19. Atsaucoties uz spriedumiem lietā *Mosbæk* un lietā *Everson* un *Barrass*, Itālijas valdība uzsver maksātnespējīgā uzņēmuma ar valsti nodibināto saišu nozīmi tādējādi, ka var pieņemt, ka tas veic starptautisku darbību, gadījumā, ja tas no komerciālā viedokļa ir pietiekami pastāvīgi klātesošs citā dalībvalstī, ar kuru tas uztur zināmus sakarus (kā, piemēram, sociālās apdrošināšanas iemaksu veikšana par saviem darbiniekiem). Šo pašu nostāju pauž Nīderlandes un Grieķijas valdības, Komisija un Anderss Holmkvists. Apvienotā Karaliste apgalvo to pašu, to formulēdama apgrieztā veidā, jo noliedz vairākās valstīs veiktas darbības esamību tāpēc, ka darbiniekam savu līgumsaistību

izpildei ir jāpārvietojas no vienas valsts uz otru. Visi ir vienisprātis jautājumā par to, ka tam, lai noteiktu starptautisku situāciju, nav vajadzības citā dalībvalstī nodibināt pastāvīgu uzņēmumu; pietiek vien ar noteikta subjekta klātbūtni no komerciālā viedokļa.

20. Zviedrijas valdība un prasītāja pamata prāvā norāda, ka Direktīvas 80/987 8.a pantā tās piemērošanai nav izvirzīta prasība citā dalībvalstī atvērt pastāvīgu uzņēmumu. Tomēr Zviedrijas valdība nenorāda interpretācijas kritērijus, pēc kuriem tiek precizēts, kad darbība tiek veikta vairākās valstīs; pietiekot vien ar to, ka darbinieks parasti strādā kādā no tām. Līdztekus tam prasītāja pamata prāvā apgalvo, ka gadījumā, ja kāds strādā pie sava darba devēja vairākās dalībvalstīs, var pamatoti apgalvot, ka attiecīgais darbs parasti tiek veikts tur, kur tiek pildīta būtiskākā funkcija; un šajā lietā aplūkotajā gadījumā šī funkcija tika veikta ārpus Zviedrijas.

21. Pirmie divi no uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem jāizvērtē, ņemot talkā Tiesas judikatūru un it īpaši iepriekš jau minētos spriedumus lietā *Mosbæk* un lietā *Everson* un *Barrass*, kas iezīmē virzienu, kurā var nonākt pie atbildes, novēršot jebkādas neskaidrības jautājumā par Direktīvas 80/987 8.a pantu.

22. Spriedumā lietā *Mosbæk* tika izvērtēts gadījums ar kādu sievieti, kura Dānijā, Norvēģijā, Zviedrijā, Somijā un Vācijā strādāja par *Colorgen* — angļu sabiedrības ar juridisko adresi Apvienotajā Karalistē — tirdzniecības pārstāvi. Dānijā uzņēmums nebija nedz dibinājies, nedz reģistrēts. Tam nebija arī nekādu attiecību ar Dānijas pārvaldes iestādēm nodokļu vai sociālo jautājumu jomā. Kad *Colorgen* tika pasludināts par maksātnespējīgu un tās darbinieki atlaisti no darba, Mosbeka [*Mosbæk*] kā darbiniece Dānijas garantiju fondā cēla prasījumu par darba samaksu saskaņā ar Dānijas tiesību aktiem. Fonds noraidīja viņas lūgumu, aizbildinoties ar to, ka šo jautājumu izlemt kompetenta esot darba devēja atrašanās vietas valsts garantijas iestāde. Šādu iznākumu Mosbeka pārsūdzēja tiesas ceļā, kuras [tiesvedības] gaitā viņa prejudiciālā kārtībā saņēma Tiesas nolēmumu, ar kuru tika apstiprināta Dānijas fonda nostāja.

23. Atzīmējami trīs no sprieduma lietā *Mosbæk* izrietoši svarīgi secinājumi. Pirmkārt, atsaukdamās uz Direktīvas 80/987 mērķi, Tiesa noteica, ka atbilstoši minētās tiesību normas *ratio* ir jānosaka tās valsts garantijas iestāde, kuras teritorijā "ir nolemts uzsākt kreditoru prasījumu apmierināšanas procedūru, vai ir konstatēta darba devēja uzņēmuma vai darbības vietas galīga slēgšana" [13]. Tādēļ formālā maksātnespējas procedūras uzsākšanas darbība, it īpaši gadījumā, kad uzņēmumam raksturīgi starptautiskas iezīmes, skaidri norāda uz vietu, kurā izmantojamas Direktīvā 80/987 aizsargātās tiesības, talkā ņemot arī noteikumus par piekritību, kas

13 — Iepriekš 8. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Mosbæk*, 20. punkts.

paredzēti Eiropas tiesību aktos par bankrotiem un kreditoru prasījumu apmierināšanas procedūrām Kopienas mērogā, kas arī norāda uz atbilstīgo darba samaksas garantijas iestādes valsti [14].

24. Otrkārt, spriedumā lietā *Mosbæk* tika piemetināti citi papildu kritēriji, gadījumā, ja darba devējam ir ciešākas saites ar citu dalībvalsti, apstiprinot, "ka par darbinieku neapmierināto prasījumu apmierināšanu atbildīgā garantijas iestāde ir tā, kura saņēmusi vai kurai vismaz bija jābūt saņēmušai maksātnespējīgā darba devēja iemaksas" [15]. Tādējādi Tiesa pavēra ceļu citam noteikumam par piekritību, kas pamatots ar uzņēmumu maksājamo *iemaksu saņēmēju*. Gadījumā, ja šādi līdzekļi bija nonākuši Apvienotās Karalistes garantijas iestādē, vai pat gadījumā, ja tiem tas būtu bijis jādara, bet tas tā nav noticis tāpēc, ka darba devējs gluži vienkārši neveica iemaksas, būtu loģiski, ka turpmākos prasījumus attiecībā uz darba samaksu apmierinātu Apvienotās Karalistes fonds.

25. Treškārt, iepriekš minētajā spriedumā tika paskaidrots, ka direktīvā, "lai novērstu nevajadzīgu sapīšanos starp valstu sistēmām un it īpaši situācijās, kurās darba ņēmējs mēģinātu uz direktīvu atsaukties vairākās dalībvalstīs, [..] darba devēja maksātnespējas gadījumā ir paredzēta tikai vienas dalībvalsts garantijas iestādes iesaistīšanās" [16]; no tā izriet, ka garantēto prasījumu apmierināšanas piekritība ir izņēmuma rakstura, jo pienākumu nodrošināt Direktīvas 80/987 izpildi uzņemas viens vienīgs garantiju fonds [17].

26. Īsumā sakot, saskaņā ar spriedumu lietā *Mosbæk* apstākli, ka maksātnespējīgs uzņēmums pārstāvja personā ir veicis darbību citās dalībvalstīs, neuzskata par pietiekami būtisku, lai radītu starptautisku saikni. It īpaši tas tā ir gadījumā, kad kreditoru prasījumu apmierināšanas procedūra ir uzsākta organizācijas atrašanās vietas valstī un iemaksas tikušas

14 — Skaidrs, ka atsaucos uz Padomes 2000. gada 29. maija Regulu (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām (OV L 160, 1. lpp.), kuras 3. pantā attiecībā uz starptautisko piekritību tiek paredzēts vispārīgs noteikums par piekritību tās dalībvalsts tiesām, "kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs". Svarīgi atcerēties, ka spriedums lietā *Mosbæk* tika pasludināts pirms Regulas 1346/2000 stāšanās spēkā, kad dažādu dalībvalstu starpā bija spēkā virkne divpusēju starpvalstu noligumu, jo Eiropas Konvencija par dažiem starptautiskiem bankrota aspektiem, par kuru sarunas notika Eiropas Padomē un kura tika sagatavota parakstīšana Stambulā 1990. gada 5. jūnijā, tā arī nav stājusies spēkā.

15 — Iepriekš 8. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Mosbæk*, 24. punkts.

16 — Iepriekš 8. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Mosbæk*, 26. punkts.

17 — Grieķijas valdība apgalvo, ka pēc 2002. gada grozījumiem Direktīva 80/987 ir mainījusi spriedumā lietā *Mosbæk* šajā ziņā noteikto, jo tās 8.b pantā, ieviešot informācijas apmaiņu starp attiecīgajām pārvaldes iestādēm, ir atzīta piekritības dalīšana dažādu valsts garantiju iestāžu starpā. Tomēr šāda vēriena izmaiņai būtu vajadzīgs skaidrāks un nepārprotamāks likumdevēja formulējums. Politiskā griba radīt dalītas piekritības darba samaksas garantijas modeli nav apliecināta nedz Komisijas Priekšlikuma pamatojuma, nedz parlamentāro debašu norisē, nedz beigās pieņemtās redakcijas formulējumā.

veiktas vai tās ir bijusi vajadzība veikt attiecīgās valsts garantiju fondā.

27. Spriedumā lietā *Mosbæk* tika aplūkoti gadījumi, kuros nav pastāvīgas klātbūtnes no komerciālā viedokļa citā dalībvalstī, savukārt spriedumā lietā *Everson* un *Barrass* tika izskatīts pretējs gadījums, proti, saistībā ar sabiedrību, kura atradās Īrijā un filiāle Apvienotajā Karalistē, kur tas bija pieņēmis darbā divsimt darbinieku, kas savas sociālās apdrošināšanas iemaksas maksāja Apvienotās Karalistes iestādēm. Atšķirībā no sprieduma lietā *Mosbæk*, kurā "maksātnespējīgajam darba devējam nebija neviena komercdarbības veikšanas vieta tās dalībvalsts teritorijā, kurā strādāja darbinieks" [18], spriedumā lietā *Everson* un *Barrass* "[..] darba devējam bija komercdarbības veikšanas vieta Apvienotās Karalistes teritorijā, jo tam bija filiāle Eivonmautā (*Avonmouth*), kurā bija nodarbināti vairāk nekā divsimt darbinieku, tostarp prasītāji pamata prāvā" [19]. Ar šādiem nosacījumiem spriedumā tika nospriests, ka fonds, kuram bija jāapmierina neapmierinātie prasījumi attiecībā uz darba samaksu, bija "tās dalībvalsts fonds, kuras teritorijā atradās filiāle" [20].

28. Kā skaidroju savos secinājumos lietā *Everson* un *Barrass*, tad Apvienotās Karalistes sabiedrības klātbūtne Dānijā, kas aprobežojas ar nomātu biroju un vienu darbinieci, nevar tikt pielīdzināta divsimt darbiniekus nodarbinošai filiālei, ko kādā dalībvalstī ir atvērusi sabiedrība, kas dibināta un kuras juridiskā adrese atrodas citā dalībvalstī [21]. Atšķirība attieksmē pret abiem gadījumiem kļūst jo izteiktāka, ja izvērtē stāvokli, kurā atrodas darba ņēmējs, kurš galu galā ir tas, kuru aizsargā Direktīva 80/987.

29. Teleoloģiskā interpretācija ir visatbilstīgākais Tiesas izmantotais tulkošanas modelis. Normatīvā akta noteikumu interpretēšanai kalpo tā mērķi. Tādējādi gan Direktīva 80/987, gan 2002. gada grozījumu direktīva šķiet esam šajā ziņā skaidras, jo ir vērstas uz to, lai "nodrošinātu darbiniekiem juridisko noteiktību [tiesisko drošību] gadījumā, ja maksātnespēja iestājas uzņēmumiem, kas darbojas vairākās dalībvalstīs, un [..] stiprinātu nodarbināto tiesības" [22].

30. Ievērojot šo nosacījumu, pēc kura arī Tiesa ir vadījusies lietas *Mosbæk* un lietas *Everson* un *Barrass* izspriešanā, ierosinu uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt noliedzoši un, ņemot vērā pamata prāvas faktiskos

18 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Everson* un *Barrass*, 23. punkts.

19 — Turpat, 23. punkts.

20 — Turpat, 24. punkts.

21 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētie secinājumi, 23. punkts.

22 — Likumdevēja nodomus šajā jautājumā atspoguļo Direktīvas 2002/74 septītā apsvēruma pilnā redakcija: "Lai nodrošinātu darbiniekiem juridisko noteiktību gadījumā, ja maksātnespēja iestājas uzņēmumiem, kas darbojas vairākās dalībvalstīs, un stiprinātu nodarbināto tiesības saskaņā ar Tiesas praksi, ir jāievieš noteikumi, kas skaidri izsaka, kura iestāde šādos gadījumos ir atbildīga par maksājuma prasību [neapmierināto prasījumu] apmierināšanu [..]."

apstākļus, uzskatu, ka transporta uzņēmums, kura darbinieki veic iekraušanas un izkraušanas darbus citās dalībvalstīs, kurās tam nav pastāvīgas klātbūtnes no komerciālā viedokļa, nav uzskatāms par uzņēmumu, kas "darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā" atbilstoši Direktīvas 80/987 8.a panta formulējumam.

31. Šī uzskata pamatošanai var ņemt talkā trīs spēcīgus argumentus.

32. Pirmkārt, judikatūrā ir apstiprināts, ka tāda pārstāvība kā tā, kuru veica Mosbeka, nebija "darbība citā dalībvalstī". Savukārt tāda bija darbība, ko veica citā dalībvalstī dibināta sabiedrība, kas nodarbināja lielu skaitu darbinieku, kā tas bija spriedumā lietā *Everson* un *Barrass*. Abi šie spriedumi liek domāt, ka Tiesa izvirza prasību par *klātbūtni* no komerciālā viedokļa ar noslieci uz *pastāvīgumu* [23]. Ar norādi uz klātbūtni ir domāta infrastruktūra, kas ietver materiālos un cilvēkresursus. Ar biroja nomāšanu un pārstāves nolīgšanu, kā tas bija spriedumā lietā *Mosbæk*, nebūtu pietiekami. Ar norādi uz pastāvīgumu ir domāta noturība laikā ar noteiktu gribu saglabāt klātbūtni citas dalībvalsts teritorijā.

33. Otrkārt, Tiesa ir bijusi vienlīdz piesardzīga, izsverot šo aspektu lietās, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību. Kopš sprieduma lietā Komisija/Vācija [24] "uzņēmuma" definīcija ir kļuvusi elastīgāka, nonākot līdz tam, ka tiek atzīts, ka "citas dalībvalsts [..] uzņēmumam, kas uztur pastāvīgu klātbūtni attiecīgajā dalībvalstī, piemēro Līguma noteikumus par tiesībām veikt uzņēmējdarbību, pat ja minētā klātbūtne nav ieguvusi filiāles vai pārstāvniecības veidolu, bet gan izpaužas vienīgi kā birojs, kura darbu vada paša uzņēmuma darbinieki vai persona, kas, būdama neatkarīga, ir pilnvarota pastāvīgi rīkoties, kā tas būtu bijis pārstāvniecības gadījumā" [25]. Šī jēdziena izvēršana jomās, kurās klātbūtne *stricto sensu* nav obligāta, liecina par to, ka tiek atzīts šis starpposms, kurā uzņēmums var

23 — Jēdzieni *klātbūtne* un *pastāvīgums* man šķiet it īpaši piemēroti, lai raksturotu darbības veidu, kas ir par pamatu Direktīvas 80/987 8.a panta piemērošanai. Tā savā sākotnējā grozījumu Priekšlikumā 2001. gadā uzskatīja arī Komisija, definējot situāciju kā tādu, kurā atrodas "darba devējs, kam ir pastāvīga komerciālā klātbūtne pietiekamā mērā" (iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētais priekšlikums, 10. lpp.).

24 — 1986. gada 4. decembra spriedums lietā 205/84 Komisija/Vācija (*Recueil*, 3755. lpp.).

25 — Turpat, 21. punkts.

izvērsties citā dalībvalstī, bez vajadzības pieņemt stingru pastāvīguma jēdzienu [26].

34. Treškārt, judikatūrā ir izrādīta arī īpaša norūpēšanās par darbinieku, kuri atsaucas uz savām tiesībām, darba nosacījumiem. Šis jutīgums skaidri parādās gadījumos, kas saistīti ar darba samaksas garantijām, un nejauši nav tas, ka, meklējot saikni ar citu dalībvalsti, īpaša uzmanība tiek pievērsta vietai, kurā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, vai darba ņēmējiem labi pazīstamajai "sociālajai un valodu videi".

35. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Direktīvas 80/987 8.a pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka ir uzskatāms, ka uzņēmums "darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā", ja tam ir pastāvīga klātbūtne no komerciāla viedokļa citas dalībvalsts teritorijā. Starptautiskas saiknes esamībai judikatūrā ir izvirzīti divi kritēriji: no vienas puses, vajadzīgā materiālo un cilvēkresursu infrastruktūra apvienojumā ar tieksmi uz noturību citā dalībvalstī; no otras puses, garantijas iestādei prasījumu izvirzošo darba ņēmēju sociālā un valodu saikne. Abi šie kritēriji liecina par attālināšanos no judikatūrā nostiprinātā "uzņēmuma" jēdziena, jo nebūtu jāaizmirst sociālais un darba faktors, kura aizsardzība ir Direktīvas 80/987 prioritāte. Tomēr, kā jau esmu norādījis, judikatūras dinamika EKL 43. panta interpretācijā kalpo kā skaidrojošs instruments.

36. Cits faktors, kas šajā gadījumā pamato attālināšanos no uzņēmuma jēdziena Kopienas tiesībās, ir rodams ar Direktīvu 2002/74 izdarīto grozījumu pieņemšanas vēsturē. Komisijas priekšlikuma sākotnējā redakcijā pašreizējais 8.a pants attiecās uz uzņēmumiem, "kam ir *uzņēmumi* vismaz divu dalībvalstu teritorijā". Vēlāk redakcijā tika izdarīti grozījumi, nonākot līdz tās pašreizējam formulējumam, kurā norādīts uz tiem uzņēmumiem, "kas *darbojas*" attiecīgajā teritorijā.

37. Tādējādi uzņēmuma *Jörgen Nilsson Åkeri och Spedition AB* stāvoklis ir jānovērtē iepriekš izklāstīto vadlīniju gaismā. No rīkojuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu izriet, ka šai sabiedrībai nav pastāvīgas komerciālās pārstāvniecības nevienā citā dalībvalstī, lai gan tās darbība, pēc sava

26 — 1984. gada 12. jūlija spriedums lietā 107/83 *Klopp* (*Recueil*, 2971. lpp., 19. punkts), 1986. gada 10. jūlija spriedums lietā 79/85 *Segers* (*Recueil*, 2375. lpp., 16. punkts), 1986. gada 28. janvāra spriedums lietā 270/83 Komisija/Francija (*Recueil*, 273. lpp., 14. punkts), 1987. gada 12. februāra spriedums lietā 221/85 Komisija/Beļģija (*Recueil*, 719. lpp., 10. punkts) un 1995. gada 30. novembra spriedums lietā C-55/94 *Gebhard* (*Recueil*, I-4165. lpp.). Šī attīstība savu kulminācijas punktu sasniedza 1999. gada 9. marta spriedumā lietā C-212/97 *Centros* (*Recueil*, I-1459. lpp.). Būtiska man šķiet esam arī iepriekš jau minētajā Regulas Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām 2. panta h) punktā esošā "uzņēmuma" definīcija: "visas darbību vietas, kur parādnieks veic pastāvīgu saimniecisko darbību ar personālu un precēm". Šajā ziņā Edwards, V., Secondary Establishment of Companies — The Case Law of the Court of Justice, *Yearbook of European Law*, Nr. 18, 1998, un Sánchez Lorenzo, S., Comentario a la sentencia Centros, *Anuario de Derecho Internacional Privado*. Nr. 0, 1145. un turpmākās lpp.

rakstura būdama preču pārvadāšana, būtībā ir starptautiska. Apstāklis, ka nav nevienas filiāles, nedz pārstāvniecības citā dalībvalstī, apvienojumā ar tā darbinieku darba nosacījumiem, kas tiktāl, ciktāl tas attiecas uz Holmkvistu, saimnieciskā un sociālā ziņā ir saistīti ar Zviedrijas teritoriju, mani mudina uzskatīt, ka šajā gadījumā tas nav uzņēmums, kas "darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā", Direktīvas 80/987 8.[a] panta izpratnē.

38. Ievērojot visu iepriekš izklāstīto, šķiet esam skaidrs, ka Holmkvistam piekrītošie prasījumi attiecībā uz darba samaksu ir jāsniedz Zviedrijas garantiju iestādē.

39. Tādējādi ir atbildēti ne vien abi pirmie *Lunds tingsrätt* jautājumi, bet arī kopumā sniegts prejudiciālais nolēmums. Trešais un ceturtais jautājums būtu izvērtējami tikai gadījumā, ja atbilde uz iepriekšējiem jautājumiem būtu citāda. Tomēr, ņemot vērā iespējamību, ka Tiesa nepiekrīt manis ierosinātajam, pievēršos abu pēdējo Zviedrijas tiesas jautājumu izvērtēšanai.

VI — Trešais prejudiciālais jautājums

40. Gadījumā, ja tiek uzskatīts, ka pamata prāvā minētais uzņēmums savu darbību ir veicis vairākās dalībvalstīs Direktīvas 80/987 8.a panta izpratnē, tad *Lunds tingsrätt* vēlas noskaidrot kritērijus, pēc kuriem ir nosakāma piekritība kādai no attiecīgajām garantiju iestādēm, jo, lai arī direktīvā minēta "tās dalībvalsts" iestāde, "kuras teritorijā darbinieki strādā vai parasti strādā [parasti veic vai ir veikuši savu darbu]", tā vēlētos no Tiesas saņemt šā jēdziena konkrētāku definīciju.

41. Apvienotās Karalistes un Itālijas valdības apgalvo, ka minētā definīcija, lai arī nav īpaši ietverta direktīvā, ir rodama spriedumā lietā *Everson* un *Barrass*, kurā noteikts, ka gadījumā, ja "darba devējam ir vairākas uzņēmējdarbības vietas dažādās dalībvalstīs, lai noteiktu atbildīgo garantiju fondu, kā papildu kritērijs un, ievērojot direktīvas sociālo mērķi, ir jāņem vērā vieta, kur darbinieki strādā, kura vairumā gadījumu atbilst viņiem labi pazīstamajai sociālajai un valodu videi".

42. Tās vērš īpašu uzmanību uz sprieduma lietā *Everson* un *Barrass* teikuma beigu daļu, uzskatīdamas, ka, nosakot atbildīgo garantijas iestādi, izšķirošais faktors ir drīzāk darbinieka,

nevis darba devēja sociālie un nodarbinātības apstākļi.

43. Nīderlandes valdība pauž līdzīgu viedokli, lai arī to pamato atšķirīgi. Kopienu tiesību normu par tiesu piekritību izvērtējums to mudina ieņemt darba ņēmējus aizsargājošu nostāju, norādot uz vietu, kur viņi faktiski pilda savus darba pienākumus, ja vien tā ir viņiem tuvākā darba vide.

44. Prasītāja pamata prāvā ierosina izraudzīties vietu, kurā darba ņēmējs veic būtiskāko savu darba pienākumu daļu. Šajā gadījumā attiecīgie pienākumi ir veikti ārpus Zviedrijas teritorijas; bet arīdzan tas neparedz alternatīvu risinājumu tam, lai Holmkvists savus prasījumus celtu vienā vienīgā iestādē.

45. Tomēr Zviedrijas valdība apgalvo, ka atbildei atbilstoši direktīvas mērķim ir jāpiešķir prioritāte darba ņēmēja aizsardzībai, un iesaka noteikt, ka atbildīga ir tās dalībvalsts iestāde, kurā atrodas darba ņēmēja dzīvesvieta.

46. Holmkvists uzskata, ka kompetence šajā ziņā ir Zviedrijas garantiju iestādei, jo katrs darba posms sākās un beidzās Zviedrijā; sabiedrība ir klātesoša tikai un vienīgi Zviedrijā; darbinieki savu darba samaksu saņem Zviedrijā; uz tiem attiecas Zviedrijas sociālās apdrošināšanas noteikumi; un no viņu darba samaksas tiek veikti ieturējumi minētās dalībvalsts budžetā.

47. Ņemot vērā, ka uz abiem pirmajiem prejudiciālajiem jautājumiem Komisija piedāvā atbildēt noliedzoši, tā nesniedz apsvērumus saistībā ar abiem pēdējiem minētajiem.

48. Jau esmu norādījis, ka Tiesa Direktīvas 80/987 kontekstā atsevišķi ir uzskaitījusi pamatojumu atzinumam, kad uzņēmums darbojas vairākās dalībvalstīs. Uz šo judikatūru atsaucos, lai izvērtētu iesniedzējtiesas trešo jautājumu.

49. Spriedumā lietā *Everson* un *Barrass* ir aizsākta nozīmīga argumentācija. Jau esmu norādījis uz tā 22. punktu, kurā par piesaistes faktoru atzīta darba ņēmēju darba veikšanas

vieta. Tomēr jāuzsver, ka tajā pašā punktā tika piebilsts, ka šī vieta "*vairumā gadījumu* atbilst viņiem labi pazīstamajai sociālajai un valodu videi" [27]. Šo formulējumu izceļu tāpēc, ka tas liek manīt, ka Tiesa pieļauj iespēju, ka rodas citi piekritību nosakoši piesaistes faktori.

50. Lai izstrādātu šos norādījumus, ir jāizpēta pašreiz Kopienu tiesībās spēkā esošie noteikumi par starptautisko tiesu piekritību [28]. Skaidrs, ka jautājums nav par tiesu piekritību, jo šeit vaicātais attiecas uz pārvaldes iestādi. Tomēr ievērojot, ka ir spēkā noteikumi par tiesu piekritību darba attiecību jomā, it īpaši tiesu piekritības noteikšanai prāvās, kas attiecas uz darba līgumiem, izvērtējums jāsāk ar šiem noteikumiem.

51. Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās [29] 19. pantā ir noteikta īpaša tiesu piekritība individuālo darba līgumu jomā. Ievērojot Direktīvas 80/987 pamatā esošo darba ņēmēja aizsardzības filozofiju, tiesību normā ir pieļauts, ka darba devēju, kura domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt "tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils", vai alternatīvi citā dalībvalstī. Tādējādi tiek noteikts *forum loci laboris*, to tomēr papildinot ar diviem citiem: tiesā tajā vietā, kur atrodas vai atradās uzņēmums, kas pieņēma [nodarbināja] darbinieku" [30].

52. Atšķirībā no Direktīvas 80/987 8.a panta, kurā paredzēta tikai viena piekritība, Regulā Nr. 44/2001 ir paredzēta virkne alternatīvu iespēju, lai aizsargātu vājākās puses, šajā gadījumā — darba ņēmēja, stāvokli [31].

53. Tas pats ir vērojams Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu snieg-

27 — Izcēlums mans.

28 — Šim vērtējumam piekrīt arī Nīderlandes valdība un Holmkvists.

29 — Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

30 — Šajā sakarā skat. Polak, M. V., Jurisdiction and Choice-of-Law Aspects of Employment Contracts, Meeusen, J., Pertegás, M. un Straetmans, G. (red.). *Enforcement of International Contracts in the European Union. Convergence and divergence between Brussels I and Rome I*. Intersentia, Antverpene-Oksforda-Ņujorka, 2004, 326.–331. lpp.

31 — Tas apstiprināts pašas regulas trīspadsmitajā apsvērumā: "saistībā ar [..] nodarbinātību, vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām [kolīzijas normām par tiesu piekritību], kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas". Būtībā, kā norāda Virgós Soriano, M. un Garcimartín Alférez, F. J. *Derecho procesal civil internacional*. 2. izd., Civitas, Madride, 2007, 113. lpp., ar šīs saiknes *ratio* tiek nepārprotami lūkots pēc tā, lai "darba ņēmēja darba veikšanas vietas tiesas, principā, būtu darba ņēmēja tuvumā esošas tiesas ar piekritību, un šādā mērā samazinātos viņa ar tiesas aizsardzības pieejamību saistītās izmaksas." Turklāt nozīmīgi ir arī tas, ka Regulā Nr. 44/2001 atšķirībā no tās priekšgājējas — Briseles konvencijas — ir īpaša iedaļa, kas veltīta starptautisko darba tiesisko attiecību īpatnībām.

šanas jomā [32], kuras 6. pantā darbiniekam ir paredzēta iespēja sākt tiesvedību "dalībvalstī, kurā darba ņēmējs ir vai ir bijis norīkots darbā, neierobežojot, ja vajadzīgs, tiesības sākt tiesvedību citā valstī saskaņā ar starptautiskajām konvencijām par jurisdikciju [..]". Šī norāde liecina par vajadzību pēc tā, lai darba ņēmējam būtu iespēja vērsties tiesā teritorijā, kuru tas uzskata par piemērotāko. Īsumā sakot, runa ir par tiesas varas tuvināšanu prasītājam [33].

54. Ātrumā pārskatot noteikumus par piemērojamajiem tiesību aktiem, ir rodams pārsteidzoši līdzīgs darbarīku kopums. Atbilstoši tam, kā tas noticis ar Regulu Nr. 44/2001, Romas konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām [34], 6. pants ietver alternatīvu kolīzijas normu, lai gadījumā, ja puses nav izdarījušas izvēli, darba līgumu reglamentētu tās valsts tiesību akti, kurā darbinieks parasti veic savus darba pienākumus. Gadījumā, ja klātbūtne ir vairākās valstīs, tad ir piemērojami tās "profesionālās darbības atrašanās vietas valsts, kurā darbinieks tika nolīgts, tiesību akti, ja vien no visiem lietas apstākļiem neizriet, ka [darba] līgums ir ciešāk saistīts ar citu valsti, tādā gadījumā līgumu reglamentē šīs citas valsts tiesību akti" [35].

55. Kā jau esmu izklāstījis, tiesību akti, kas ietver īpašas tiesību normas par piekritību vai piemērojamajiem tiesību aktiem saistībā ar darba līgumiem, ir vērsti uz to, lai nodrošinātu līdzsvaru starp darbinieku piesaisti un aizsardzību, tam paredzot dažādas iespējas, kurām gan ir kopīgs mērķis, proti, ļaut darbiniekam vērsties tiesā, atsaucoties uz likumu, kas ir tuvs viņa tiesiskajam stāvoklim un personiskajiem apstākļiem. Iespējams, ka Romas konvencijas 6. panta redakcija ir visizteiksmīgākā, kur ir norāde uz darba līgumu, kas "ciešāk saistīts" ar citu valsti [36]. Šāda vienojoša saikne ar kādu teritoriju kalpo par norādi, lai rastu vidi, kurā nodrošināta darba ņēmēja tiesību aizsardzība tiesā.

32 — 1996. gada 16. decembra direktīva, OV 1997, L 18, 1. lpp.

33 — Mērķi, kas šai direktīvai kopīgs ar citām Kopienu tiesību normām par tiesu piekritību, izklāsta Sánchez Lorenzo, S., un Fernández Rozas, J. C., *Derecho Internacional Privado*, 3. izd., Civitas, Madride, 480. un 481. lpp.

34 — Romas konvencija par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kas atvērta parakstīšanai Romā, 1980. gada 19. jūnijā (OV L 266, 1. lpp.).

35 — Jānorāda, ka Priekšlikums regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula), kuru sagatavojusi Komisija un kas pašreiz atrodas parlamentārās apspriešanas posmā, pielāgo Romas konvenciju, lai "ņemtu vērā Tiesas praksi [..] un tās plašo jēdziena "pastāvīgā darba veikšanas vieta" interpretāciju" (Komisijas Priekšlikums, COM 2005, 650, galīgā redakcija, 7. lpp.). Redakcijas grozījumu kontekstu un iespējamās sekas analizē Venturi, P., Alcune osservazioni sui contratti individuali di lavoro nella proposta di regolamento 'Roma I'. Franzina, P. (red.) *La legge applicabile ai contratti nella proposta di regolamento 'Roma I'*. CEDAM, Milāna, 2006, 65.–74. lpp. Par 6. panta interpretāciju valsts judikatūras gaismā skat. Plender, R., un Wilderspin, M., *The European Contracts Convention. The Rome Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations*, 3. izd., Sweet & Maxwell, Londona, 2008, 169.–171. lpp.

36 — Tiesai nav bijis iespējas interpretēt Romas konvencijas 6. pantu, jo, kā tas ir labi zināms, septiņpadsmit savas pastāvēšanas gadu laikā par konvenciju nav radies neviens prejudiciālais jautājums.

56. Tiesas judikatūrā, kurā interpretēti šie noteikumi, precīzāk sakot, tajā, kas attiecas uz Regulu Nr. 44/2001 (tās iepriekšējā konvencijas redakcijā), ir atkārtoti noteikts, ka gadījumā, ja darba ņēmējs savu darbu veic vairākās valstīs, "pastāvīgā darba veikšanas" vieta ir tā, ar kuru prāvai ir visbūtiskākais piesaistes faktors [37]. Lietā *Mulox IBC* [38] kāda uzņēmuma, kura juridiskā adrese atradās Londonā un kas komercdarbību veica Vācijā, Beļģijā, Nīderlandē un Skandināvijas valstīs, starptautiskā marketinga direktors savu biroju iekārtoja vietā, kur atrodas tā juridiskā adrese, — Ekslebēnā [*Aix les Bains*] (Francija); no noteiktas dienas viņš savu darbu lielākoties veica Francijas teritorijā. Noskaidrojot, kur viņš parasti strādāja, Tiesa ņēma vērā, ka darba ņēmējs savus darba pienākumus pildīja "birojā, kas atradās līgumslēdzējā valstī, kurā bija noteikta viņa dzīvesvieta un kurā viņš atgriezās pēc ikviena sava darba komandējuma" [39].

57. No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka darba attiecību kontekstā, kurā tiek apspriests jautājums par darba ņēmēja tiesību izmantošanai piemēroto tiesu, faktus nenovēršami nākas izvērtēt, novērtējot darbinieka tiesisko stāvokli un personiskos apstākļus. Ievērojot šo priekšnosacījumu, ciešākā piesaiste ir jānodrošina darba ņēmējam tuvākajai videi [40].

58. Tomēr, ja šo tēzi attiecina uz Direktīvu 80/987, vispirms ir jāuzsver, ka atšķirībā no noteikumiem par tiesu piekritību vai piemērojamajiem tiesību aktiem, kuros paredzēti alternatīvi risinājumi, Direktīvas 80/987 8.a pantā ir paredzēts viens vienīgs piekritības gadījums. Grieķijas valdība apgalvo, ka minētā piekritība nav izņēmuma rakstura, bet spriedumā lietā *Mosbæk* tika noteikts pretēji.

59. Šajos apstākļos sliecos piekrist noteiktam kritērijam pieņēmuma par labu vietai, kurā darba ņēmējs parasti veic savu darbu, kontekstā. Uzskatu, ka vieta, kurā tiek

37 — Šajā sakarā skat. Marchal Escalona, N., Lugar en el que el trabajador desempeña habitualmente su trabajo: ayer, hoy y mañana, *La Ley*, Nr. 5986, 2004.

38 — 1993. gada 13. jūlija spriedums lietā C-125/92 *Mulox IBC* (*Recueil*, I-4075. lpp.).

39 — Turpat, 25. punkts.

40 — Tā tas izriet no Tiesas judikatūras kopumā un it īpaši sprieduma lietā *Mulox IBC*, bet arī no 1982. gada 26. maija sprieduma lietā 133/81 *Ivenel* (*Recueil*, 1891. lpp., 14. un 16. punkts), 1997. gada 9. janvāra sprieduma lietā C-383/95 *Rutten* (*Recueil*, I-57. lpp., 17. punkts) un 2003. gada 10. aprīļa sprieduma lietā C-437/00 *Pugliese* (*Recueil*, I-3573. lpp., 18. punkts). Nesen, pirmoreiz interpretējot Regulas Nr. 44/2001 ar darba tiesiskajām attiecībām saistīto regulējumu, ģenerāladvokāts Pojarešs Maduru [*Poiares Maduro*] apgalvoja, ka atšķirībā no tās konvencijas formā esošās priekšgājējas šī tiesību norma ir aizsargājoša: "Regulas Nr. 44/2001 autori vēlējās radīt īpašu iedaļu, kas attiecas uz tiesas jurisdikciju darba līgumu jomā, uzskatot, ka "vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām [kolīzijas normām par tiesu piekritību], kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas". Šādos apstākļos būtu pārsteidzoši, ja minētie autori, pieņemot Regulu Nr. 44/2001, būtu gribējuši atņemt darba ņēmējiem iespēju izmantot labvēlīgākas normas, kuras uz viņiem attiecās pirms tās stāšanās spēkā saskaņā ar Briseles konvenciju". (Ģenerāladvokāta secinājumi, kas 2008. gada 17. janvārī sniegti lietā C-462/06 [*Laboratoires*] *Glaxosmithkline*, kurā spriedums vēl nav taisīts, 21. punkts).

veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, ar kurām tiktu apmierināts iespējamais prasījums attiecībā uz darba samaksu, ir tā, kas ir darba ņēmēja tiesiskajam un personas stāvoklim visatbilstošākā.

60. Tomēr šis pieņēmums var tikt atspēkots, un tādēļ ir vajadzīgs noteikums īpašiem gadījumiem, kas sistēmai piešķirtu zināmu elastīgumu atbilstoši Romas konvencijas 6. pantam un manai nostājai secinājumos lietā *Everson* un *Barrass*: kā noslēguma noteikums, saskaņā ar kuru piekritība ir tās dalībvalsts iestādei, kurā atrodas darba ņēmējiem "labi pazīstamā sociālā un valodu vide".

61. Šajā lietā varētu izvairīties no atsaukšanās uz noslēguma noteikumu, jo pamata prāvas uzņēmums iemaksas par Holmkvistu veica Zviedrijā, nekonstatējot nekādu darba ņēmēja sociālo, nedz valodas saikni ar kādu citu Savienības teritoriju, ko viņš šķērsoja tikai pēc vajadzības (konkrēti, Itāliju, Austriju un Vāciju) sava darba devēja interesēs veikto braucienu gaitā.

62. Tādēļ *Lunds tingsrätt* var atbildēt, ka, lai noteiktu vietu, kurā darba ņēmējs parasti veic savus darba pienākumus atbilstoši Direktīvas 80/987 8.a pantam, ir jākoncentrējas uz valsti, kurā darba devējs veicis atbilstošās sociālās apdrošināšanas iemaksas, ja vien darba ņēmējam izņēmuma kārtā nav sociālas vai valodas saiknes ar kādu citu Savienības teritoriju.

VII — Ceturtais prejudiciālais jautājums

63. Visbeidzot, valsts tiesa vaicā par Direktīvas 80/987 8.a panta tiešo iedarbību.

64. Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, šis jautājums būtu jāizvērtē tikai gadījumā, ja Zviedrija nebūtu izpildījusi savus pienākumus.

65. Ar *Lönegarantilagen* 2.a pantu ir transponēts direktīvas 8.a pants, un tādēļ tas būtu jāinterpretē Kopienu tiesību normas tvērumā [41]. Iepriekš minētās valsts tiesību

41 — 1986. gada 15. maija spriedums lietā 222/84 *Johnston* (*Recueil*, 1651. lpp., 26. punkts) un 1988. gada 4. februāra spriedums lietā 157/86 *Murphy* u.c. (*Recueil*, 673. lpp., 11. punkts). Jans, J. H., de Lange, R., Prechal, S. un Widdershoven, R. J. G. M. *Europeanisation of Public Law*. Europa Law Publishing, Groningena, 2007, 106. un 107. lpp., uzskata, ka judikatūra apliecina, ka atbilstošas interpretācijas principa piemērošana tiek nepārprotami nostādīta augstāk par tiešo iedarbību.

normas otrajā daļā noteikts, ka, "ja darba devējs tiek pasludināts par maksātnespējīgu Zviedrijā un darbinieks savu darbu pie šī darba devēja veic vai veica galvenokārt citā ES vai EEZ valstī, saskaņā ar šo garantiju maksājums netiek piešķirts". Būtībā šajā tiesību normā nolieguma formā ir noteikts tas, kas direktīvā formulēts pozitīvi. Zviedrijas likumdevējam, norādot uz darbu, kas veikts "galvenokārt citā [..] valstī", būtu jāpieņem, ka tas izmanto formulējumu, kas līdzvērtīgs direktīvas 8.a panta formulējumam "parasti strādā" citā dalībvalstī.

66. Līdz ar to tiktāl, ciktāl Zviedrijas tiesību akti var tikt interpretēti atbilstoši direktīvai, ceturto prejudiciālo jautājumu sīkāk var neizvērtēt.

VIII — Secinājums

67. Ņemot vērā izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Lunds tingsrätt* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīvas 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā, grozījumi kurā izdarīti ar Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/74/EK, 8.a pants jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav noteikts, ka, lai konstatētu, ka uzņēmums darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā, tam jābūt filiālei vai pastāvīgai darbības vietai;

2) lai uzskatītu, ka uzņēmums veic darbību vairākās dalībvalstīs, ir jāizvērtē divi kritēriji: pirmais — vajadzīgā materiālā un cilvēkresursu infrastruktūra citā dalībvalstī kopā ar tieksmi uz pastāvīgumu; otrais — garantijas iestādei prasījumus izvirzošo darba ņēmēju sociālā un valodas saikne;

3) vieta, kurā darba ņēmēji "parasti" veic vai ir veikuši "savu darbu", ir tā, kurā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, lai apmierinātu iespējamos prasījumus attiecībā uz darba samaksu, izņemot, ja vien darba ņēmējam nav sociālas vai valodas saiknes ar citu Savienības teritoriju.